

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
НОГООН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ**

**ЦЭВЭР ХӨГЖЛИЙН МЕХАНИЗМ БОЛОН ЯПОН МОНГОЛЫН
ХАМТАРСАН КРЕДИТ ОЛГОХ МЕХАНИЗМЫН ТАЛААР
МЭДЭЭЛЭЛ ӨГӨХ СЕМИНАР**

2013 оны 4 сарын 26

Нүүрстөрөгчийн зах зээл: Ерөнхий танилцуулга

Уур амьсгалын өөрчлөлтийн зохицуулах албаны ЦХМ-ын
үндэсний товчооны дарга Б.Цэндсүрэн

Агуулга

1. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар ерөнхий танилцуулга
2. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг хариу арга хэмжээ авах үйл ажиллагааны санхүүжилт ба Нүүрстөрөгчийн зах зээл түүний механизмууд

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
НОГООН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

1. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар ерөнхий танилцуулга

Уур амьсгалын өөрчлөлт ба ХХ-н ялгаралтыг бууруулах хэрэгцээ

Агаар мандал дахь хүлэмжийн хийн агууламж

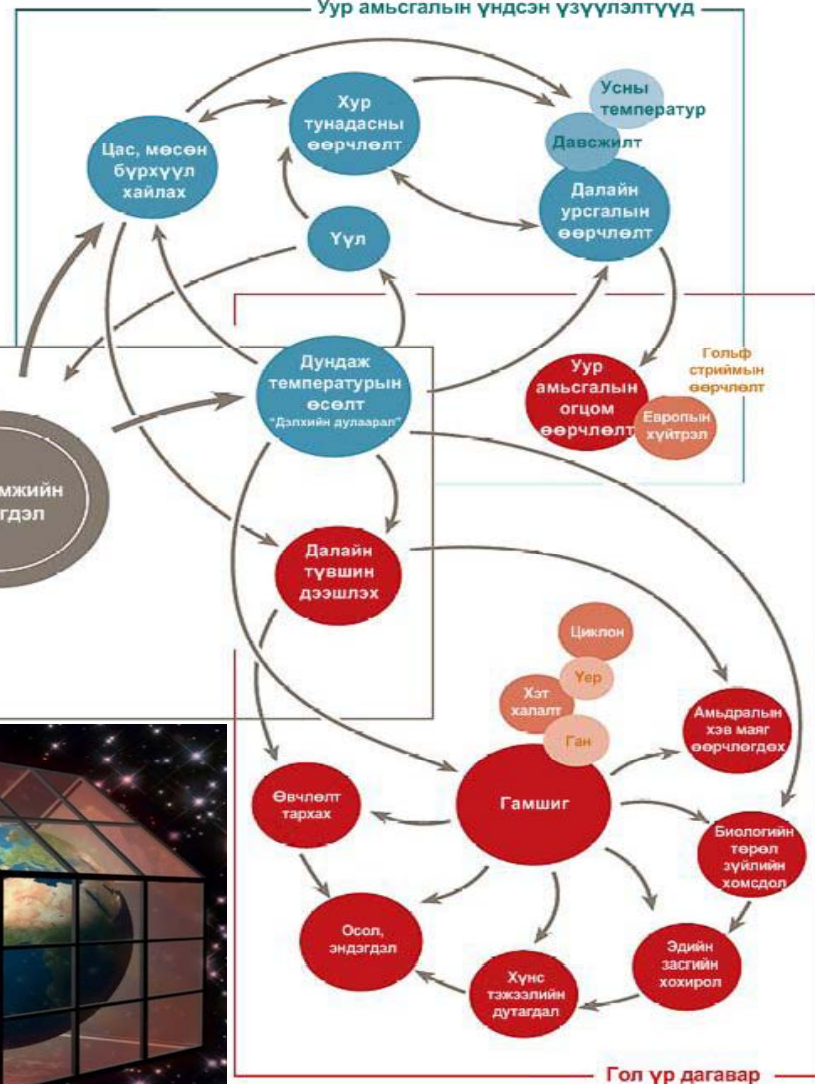
Эх сурвалж: (IPCC, 2007)

Эх үүсвэр: United Nations Environment Program

Уур амьсгалын үндсэн үзүүлэлтүүд

Гол үр дагавар

Уур амьсгалын өөрчлөлт ба ХХ-н ялгаралтыг бууруулах хэрэгцээ

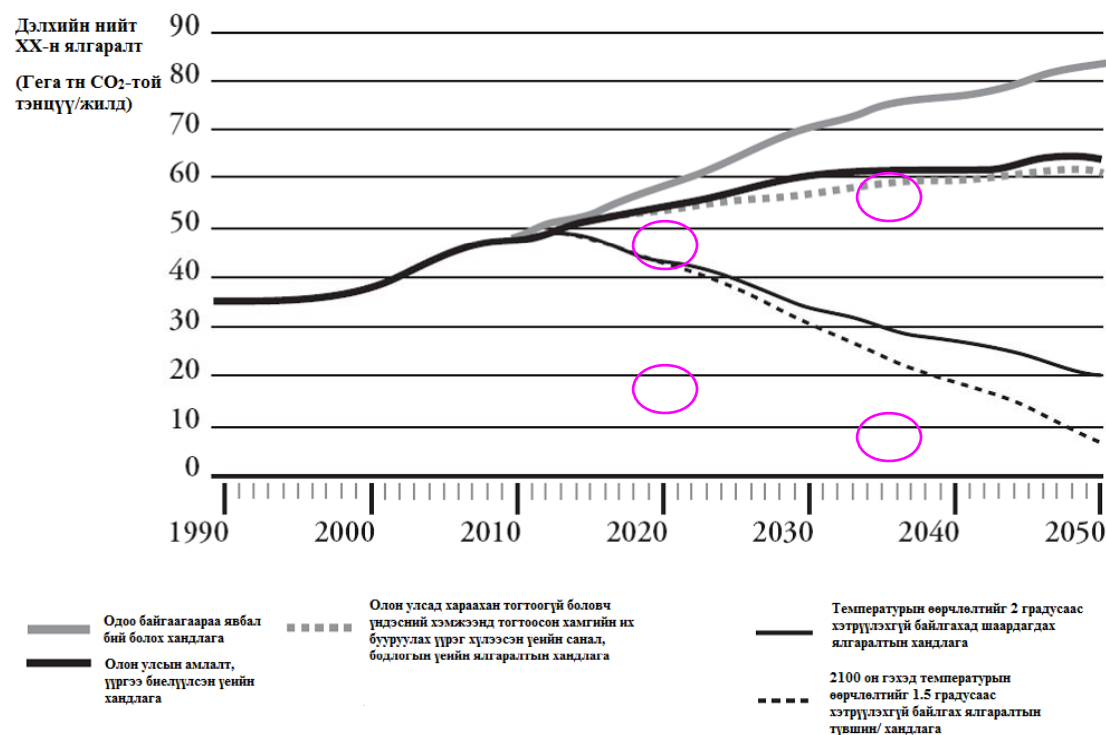
Хүлэмжийн үзэгдэл

- **Хүлэмжийн хий (Greenhouse gas):** Агаар мандалд өчүүхэн бага хэмжээтэй орших боловч дэлхийн гадаргаас туяарах урт долгионтой гэрлийн цацрагийг шингээж, агаарт нэмэлт дулааныг бий болгох шинж чанартай тодорхой долгионы урт бүхий хийнүүд (усны уур, нүүрсхүчлийн хий, метан, азотын давхар исэл, хлор-фторт нүүрстөрөгч зэрэг)-ийг хүлэмжийн хий гэж нэрлэдэг. Эдгээр хий байх ёстой хэмжээнээсээ илүү ихээр хуримтлагдсанаас дэлхийн уур амьсгал өөрчлөгдөхөд хүрдэг.
- **Хүлэмжийн үзэгдэл (Greenhouse effect):** Үүл, зарим төрлийн хийн агаар мандал дахь агууламж нэмэгдсэнээр нарнаас ирж буй богино долгионт цацрагийг дотогш хэвийн нэвтрүүлэх боловч дэлхийн гадаргаас цацарч буй урт долгионт цацрагийг өөртөө шингээж, улмаар агаар мандлын доод давхаргын температур нэмэгдэхэд хүргэх үзэгдлийг хүлэмжийн үзэгдэл гэдэг.

Уур амьсгалын өөрчлөлт ба ХХ-н ялгаралтыг бууруулах хэрэгцээ

- 1992 оны 04 сарын 03-14 хооронд Бразилийн Рио Де Жанеро хотноо зохион байгуулагдсан “Байгаль орчин ба хөгжил” сэдэвт НҮБ-ын Бага хурлаар “Уур амьсгалын өөрчлөлтийн суурь конвенц”-ийг батлан гаргасан.
- НҮБУАӨСК-ийн эцсийн зорилго нь “**Агаар мандал дахь хүлэмжийн хийн агууламжийг уур амьсгалын системд ноцтой өөрчлөлт оруулахааргүй түвшинд байлгаж тогтворжуулах**” юм.

Эх сурвалж: Analytics/PIK, 2012

Дэлхийн Дулаарлыг 2°С-аас
хэтрүүлэхгүй байх
(2009, Копенхаген)

Конвенцийн талуудын 17-р бага хурлаас ХХ-н ялгаралтыг бууруулах үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх, үр ашигтай бага зардлаар бууруулах боломжийг олгох зорилгоор одоо байгаа зах зээлийн механизмууд дээр нэмэлт байдлаар шинэ арга хэрэгсэл, механизмыг бий болгон хэрэгжүүлэх талаар тохирсон

2. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг хариу арга хэмжээ авах үйл ажиллагааны санхүүжилт ба Нүүрстөрөгчийн зах зээл түүний механизмууд

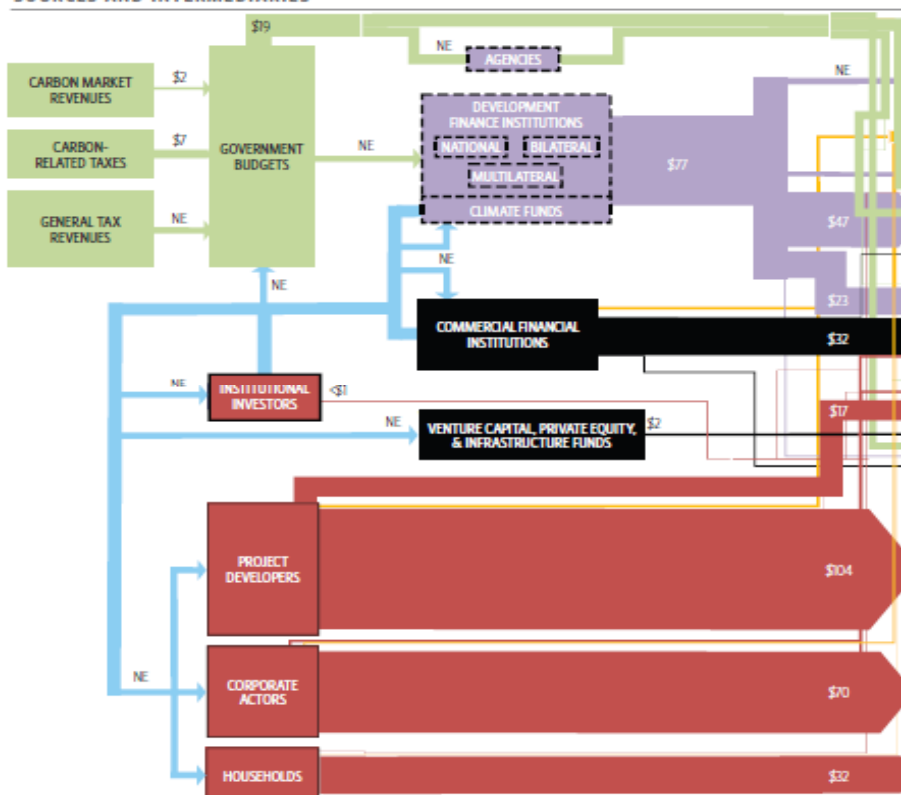
Уур амьсгалын өөрчлөлтийн санхүүжилт

THE CLIMATE FINANCE FLOWS DIAGRAM 2012

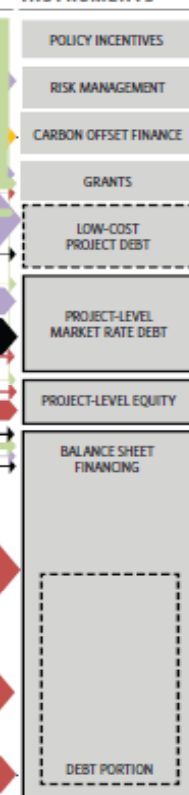
The Climate Finance Flows Diagram 2012, also known as the 'spaghetti' diagram, illustrates the landscape of climate finance flows along their life cycle for the latest year available, mostly 2010. The width of the arrows in the diagram represents the relative size of the flows.

*Notes: Figures are indicative estimates of annual flows for the latest year available, 2010 or 2011 (variable according to the data source). Flows are expressed in USD billions and rounded to the nearest whole number. Estimates spanning multiple years are adjusted to produce annual equivalent estimates. Where ranges of estimates are available, the central point is presented. The diagram distinguishes between 'incremental costs', that is, financial resources that cover the price difference between a cheaper, more polluting option and cleaner, climate-friendly ones and do not need to be paid back – and 'capital investment', which are tangible investments in mitigation or adaptation projects that need to be paid back. Categories not representing capital investment, or a mix of capital investment and incremental costs, are incremental costs only. The group of National Finance Institutions includes Sub-national entities. Most data presented relates to commitments in a given year due to limited availability of disbursement data.

SOURCES AND INTERMEDIARIES

INSTRUMENTS

CHANNELS

USES

CLIMATE
POLICY
INITIATIVE

KEY

PUBLIC
MONEY

PRIVATE
MONEY

PUBLIC FINANCIAL
INTERMEDIARIES

PRIVATE FINANCIAL
INTERMEDIARIES

OFFSET
MONEY

FINANCE FOR
INVESTORS &
LENDERS

CAPITAL INVESTMENT

CAPITAL INVESTMENT
AND INCREMENTAL COSTS

NE: Not estimated

Эх сурвалж: The landscape of climate finance 2012

Нүүрстөрөгчийн зах зээл

Хүлэмжийн хийн ялгаралтын бууралтын худалдаа

Нүүрстөрөгчийн зах зээл гэж юу вэ?

Хүлэмжийн хийн ялгаралтын бууралтын худалдаа хэрхэн явагддаг вэ? Яаж нүдэнд үзэгдэхгүй гарт баригдахгүй хийг зах зээл дээр худалдаалагдах бараа, бүтээгдэхүүн болгон хувиргадаг вэ?

Хүлэмжийн хийн ялгаруулах эрхийн худалдаа

а/Хүлэмжийн хийнүүдийг тодорхойлох б/Тэдгээр хүлэмжийн хийг хооронд нь харьцуулах үүднээс нэг хэмжигдэхүүнээр илэрхийлэх в/Зах зээл дээр худалдаалагдах стандарт барааг бий болгох

Хүлэмжийн хийнүүд

Нэр	Хиймийн томьёо	Дэлхийн дулаарлын чадамж
CO ₂	CO ₂	1
Метан	CH ₄	21
Азотын исэл	N ₂ O	310
Перфторт нүүрстөрөгчийн нэгдлүүд	C ₂ F ₆	9200
	C ₅ F ₁₂	7500
	C ₆ F ₁₄	7400
Гексафторт нүүрстөрөгч	SF ₆	23900
Усфторт нүүрстөрөгчийн нэгдлүүд	CHF ₃	11700
	C ₃ H ₂ F ₆	6300
	C ₂ H ₃ F ₃	3800
	CH ₂ FCF ₃	1300
	C ₂ H ₂ F ₄	1000
	CH ₂ F ₂	650
	CH ₃ F	150

Зах зээлийн төрөл

Зах зээл

Конвенц, Киотогийн протоколын хүрээнд
бий болсон механизмууд

Зайлшгүй дагаж мөрдөх

Сайн дурын

Уян хатан механизмууд

Ялгаруулах эрхийн
худалдаа

Байгууллагууд

Хувь хүмүүс

Цэвэр хөгжлийн механизм

Хамтарсан хэрэгжүүлэлт

Олон улсын ялгаралтын
худалдаа

Хоёр талын болон бусад
механизмууд

ЕХЯХТ

Орон нутгийн тогтолцоонууд UK-ETS, NZ, AUS,
CAN

Бүсийн – RGGI, NSW

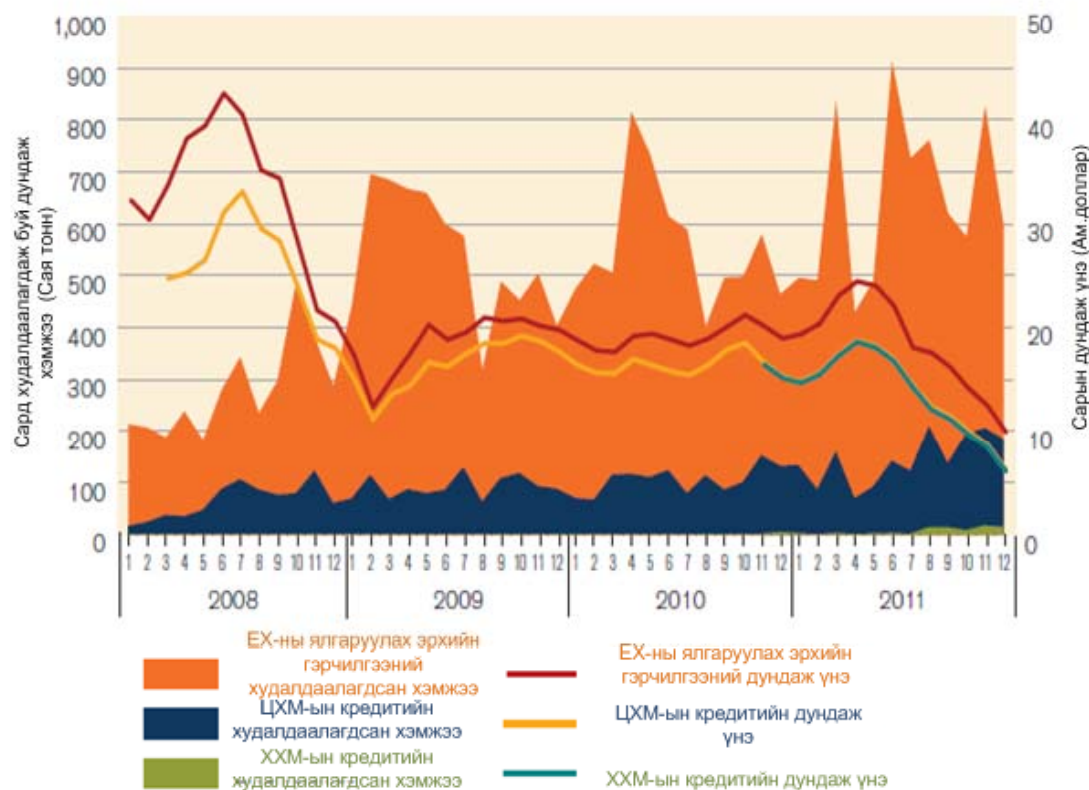
БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
НОГООН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

Зах зээлийн төрөл

Зах зээлийн төрөл	Бүтээгдэхүүний төрөл, хэлбэр		Механизмууд
Зайлшгүй дагаж мөрдөх	Эрхийн гэрчилгээ	AAU (Assigned Amount Units)	Олон улсын ялгаралтын худалдаа
		EUA (EU Allowance)	ЕХЯХТ
	Төсөлд суурилсан ялгаралтын гэрчилгээ	ERU (Emission Reduction Unit)	Хамтарсан хэрэгжүүлэлт
		CER (Certified Emission Reduction)	Цэвэр хөгжлийн механизм
Сайн дурын	Голчлон төсөлд суурилсан ялгаралтын бууралтын гэрчилгээ	VER (Verified Emission Reduction)	Сайн дурын төслүүд

Нүүрстөрөгчийн зах зээл, нүүрстөрөгчийн худалдаа гэж юу вэ?

1. Хүлэмжийн хийн ялгаралтын бууралтын кредитүүд болон хүлэмжийн хийн ялгаралтын эрхүүд худалдаалагддаг зах зээл юм.
2. **Зах зээлийн эрэлтийг** олон улсын, үндэсний, бүсийн болон орон нутгийн бодлого, хууль, дүрэм, журмаар бий болгож байдаг.
3. Хүлэмжийн хийн ялгаралтын бууралт болон шингээлтийг хэмжих, тайлагнах, нотлох талаар маш нарийн **техник , стандарт зохицуулалт** дээр суурилдаг.
4. Цэвэр, нүүрстөрөгч багатай хөгжлийн **хөшүүрэг** болж тогтвортой хөгжлийг дэмжих нэг механизм болдог.

Эх сурвалж: Нүүрстөрөгчийн зах зээлийн өнөөгийн байдал, цаашдын хандлага 2012

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
НОГООН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

Анхаарал тавьсанд баярлалаа!

www.mne.gov.mn

www.climatechange.gov.mn

www.cdm-mongolia.com